

Kék Bagoly

Egy délvidéki magyar indián Kanadában: Fujkin István

1. Bevezetőül

Ha a modernkori művészetről kezdünk beszélni, a bőség zavarával és első hallásra – bármily furcsa - egyúttal egyfajta *rendértékű káosszal* is találkozunk, amely fogalmat ellentmondásossága miatt bővebben is érdemes kifejteni. A modernségnek ugyanis mai szemmel nézve nem egy széteső közösségi állapotot mutató, hanem egy logikus gondolat felépített rejtett struktúrának kell lennie. Semmi sem született a véletlen folytán a modern művészeti irányzatok közül. *Újító szándékkal* mind-mind logikusan gondolkozó egyéniségek kreálták és állították össze őket, sajátos ötletekből, „ésszerűsítésekből”, újszerű egyéni és közösségi gondolatokból összegyúrta, a világot egyéni szemszögből vizsgálás és a *láttatás* igényével. A modern korszak látszólagos káosza ezért egyfajta rendezési elv: csak az emberek eltérő és sokszor nehézkes vagy nemtörődöm felfogási hajlama ezt nem érzékeli egyszerre és azonnal. Mégis a rend(ezettség) történéseinek tárházában szakszerűen elraktározva leljük meg a huszadik és huszonegyedik század civilizált emberének istápolására szolgáló új „képiségeket”...

A modern művészet címke alatt általában a XX. század ama kísérletező korszakát gondoljuk, amelyet avantgarde-nak is nevezhetünk, és amely teljesen szakított a művészet avítnak, konzervatívnak mondott hagyományaival: ám be nem vallottan, mégiscsak azok részelemeiből építkezett és született újjá. A korrallal haladás hajtóerejeként állította be, vágta különös pózba magát és a haladás eszméjét tűzte ki elsődleges „szent” céljául.

A modern avantgarde művészet helyzete azért volt a kezdet kezdetén is lelket felkavaróan bonyolult, mert az emberiség történetében talán először vetette fel, „felvilágosultságának teljes tudatában” a szubjektív látásmód korlátozhatóság nélküli szabadságeszméjét (eszményét). A „mindent szabad”

jelmondatával ekkor már a „vad anarchiáig hajló művészeti irányvonalak” tobzódásának lehettünk szemtanúi, amelyeket „izmusoknak” neveztek, és gátlástalan sodró vonulataikkal alaposan megrémítették a „nobilis” konzervativizmus jó erkölcsű polgárainak, a szépművészeti hagyományok akadémista emlőin felnevelkedett rétegeinek a legjavát.

A régi hagyományokat tisztelő műpártoló, műélvező közönség riadtan szemlélte az elfajzott „új vadakat”, akik nyomán összedőlni látszott a hagyományos, érinthetetlennek tűnő művészi Parnaszszus. A modernizmus *ikono-klasszikusnak* minősíthető „rombolást” végző és egy új Bábelt felépítő kora így nagyrészt nyilván a XX. századba lépés nemes és ünnepélyes élményének, euforikus hangulatának a lángoszlopa volt. Ám a legújabb stíluskorszak izgága lóugrásban haladva, egyszersmind sutba vágta az addig fellebbezhetetlenül tiszta és becses művészi kánonokat és értékrendet. (Legalábbis nagyrészt.) A forradalmi hangulat megte-remtését ezúttal a durvának tűnő új irányvonalakat kereső szorgalmas, ám „elfajzott” művészek követték el. És akkor még csak a zászlórúdjaikra feltűzött „izmusok” magasba emelt lobogóját vallottuk be.

Eme „izmusok” lázban égő művelői egyre bátrabban, gátlástalanul és fesztelenül váltották valóra vadul dúló álmaikat. A két világháború kataklizmája során pedig, irányvonalai sorra megcsontosodtak, megtörttek, majd poraikból is, rövid időn belül erős módosulásokkal, torzulásokkal születtek újjá. Ilyen volt a *szürrealizmusnak* elnevezett álombéli, vagy álomszerű látványosságok tárházát felvonultató és nagyrészt metafizikai felhangokból megszületett stílusegyveleg, amelynek egyénített válfajai még a középkori vagy az újkori misztikumokból eredtek: Bosch, Breugel, William Blake vagy Goya látnok-ságából... A szürrealizmus „előfutársága” a kezdetekben, babonás borzongásokkal terhelt kísér-

letező műfaj volt: az emberi pszichológia nemes és nemtelen fegyvertárát egyaránt mozgósította, hasznosította. És mivel az emberi gondolatok, álmok, vágyak, meglátások sokfélék, sokfélék lettek a szürrealista típusú művészek irányelvei is...

2. Egy horgosi festő elindul...

Szándékunk volt e bevezetővel elmondani, hogy *Fujkin István* zenei ihletettséggű metafizikai festészete is a szürrealizmusból ered. De még keveset mondtunk ezzel. Művészete, ahogy még ifjúkorában, a hetvenes évek legvégén, romantikus módon megfogalmazta: *tükörképe a világ ablakának*. Ez a költői gondolat általánosít, ennek ellenére azonban éppenséggel feljogosít a tolmácsolására: *Fujkin* festészete szokatlanul kifinomult és talányos, ráadásul *egyedi* a szó legnemesebb értelmében.

Fujkin István 1953. július 29-én született, illusztrátor, festő, képregényrajzoló. A délvidéki Horgoson nevelkedett. Autodidakta festőként indult, ám rövidesen átszellemült, tiszta világlátása és a festők világában ritka precizitása, valamint irigylésre méltó technikai tudása révén zárkózott fel a nála szerencsésebb főiskolás társai mellé. *Fujkin*nek sohasem volt választott vagy ráosztott mestere. Jobb híján önképzése, folyamatos virtuális harca jellemezték, és a maga teljesen egyedülálló iskoláját teremtette meg. Vásznait például a reneszánsz típusú mesterekhez hasonlatosan a kezdetektől fogva maga készítette elő, hagyományos módon maga feszítette ki és alapozta le. Ezt a bevezető vagy előmunkálatot rituális előjátéknak, műveletnek is tekinthetjük, hiszen *Fujkin István* az alkotás folyamatát a mai napig változatlanul révülésnek, vallomásnak, fohásznak tartja, ami rituális tevékenységhez hasonlatos. Ezért aprólékos gonddal, hosszú ideig, a fehér sámánok aggódó, aprólékos gondosságával készül elő a „viharsarokban” megvívandó küzdelmeire...

Egészen a délszláv háború kitöréséig a horgosi Kastély épületében lévő műterem jelentette *Fujkin* számára azt a talpalatnyi földet, amelyről egykor az újjászületés kitörő örömeivel elrugaszkodhatott. Szürrealisztikus jegyeket viselő festői stílusa miatt pályája lehetséges ívét sokan rövid életűnek vélték, és a neoavantgárd vagy a transzavantgárd búvőkörében élők lekicsinylésével túlhaladottnak

tartották és *idegenkedtek* tőle. (Azt hitték talán, hogy minden szürrealista festő egy újjászületett Salvadore Dali, aki csupán a saját fantáziájában él, és ötletes vágyálmait ismételteti). *Fujkin* azonban mit sem érdekelt, hogy ki hová kategorizálná őt. E választott irányvonala, csapása, egyrészt önálló kifejezőmódjaként, másrészt elkülönülési vágyaként fogalmazódott meg. El kellett határolódnia attól a társadalomtól, amely elvetette a spiritualizmus fennköltségét, és csupán a materializmusra, a kisstílúságra és a jugoszláv típusú szocializmus által „preferált” falkába verődés sztereotípiájára alapozott. Akkoriban az éteri tisztaságú világszemlélet, valamiféle olcsó romantizmusnak tűnt: meg is kapta érte a leszólásokat, a rosszindulatú hátbadöféseket, a lekezelő kritikát és egyéb gáncsoskodást. *Fujkin István* azonban gyorsan felnőtt önként vállalt szerepéhez: már indulásakor a befolyásolhatóság ármánya ellen felvértezett, egy különálló és különleges világvég megálmodójaként vált ismertté a Vajdaságban. Mesebeli hősként, a legkisebb fiú szerepét felvállalva indult a világ meghódítására. Életfilozófiája szerint elkerülte és nélkülözni tudta a művészeti szférában izgó-mozgó, a befolyásosak felemelő, ám egyúttal megmértelyező *segítségét*, és a teljes ismeretlenségből küzdötte fel magát irigylésre méltó magasságig... Csakis eképpen maradhatott önmaga.

Vidékünkön a szürrealizmusnak és különösen a metafizikai megéléseknek hazai ízekkel megfűszerezett, fellazított és jócskán egyénített változatait, durván a hatvanas évektől mindmáig, olyan markáns alkotók jelentették/jelentik, mint Wanyek Tivadar, Dudás Antal, Kossuth Tivadar, Török István, Szalma László, Zsáki István, Skrabány Viktor...

Fujkin István festészetében is megtaláljuk a helyhez kötöttség különleges ízeit, ám mint már jeleztük, gyökérzete elsősorban a zene világába kapaszkodik, ő maga pedig nem igazán törődik művészetének kategorizálásával, alkalmi jellegű besorolásával vagy rangsorolásával. A kritikák a mai napig kevésbé befolyásolják, mint saját hangulatvilága, életérzése, amely belső sugallatként hatja át festészetét. Emiatt különlegesnek, vagy urambocsá! különcnek is tartják.

Első olajképei óta (*Kék rapszódia, Mi mindannyian meghalni úgyis téves csatatéren, Lévy testvérek – Rapszódia, Oltár, Anonymus*), *Fujkin* festészeti eszköztárát maximálisan latba vetette,

hogya a lazúrosra finomított árnyalt ábrázolásmódja hibátlan technikai bravúrrá sikeredjen. Idealizált álmokképei idők feletti uralmának tobzódását *akadálymentessé téve*, precíz, hihető, hiperrealisztikus pontossággal képes ábrázolni. Így a zenei motívumokból megszülető szimbolikus zenei/hangszer-ötvozeti oltárként előtűnő fantáziafestményei valóssággal izzanak...

Fujkin nehezen utánozható bravúrja, hogy csak is hibátlanul, mondhatnánk így is, haláli precízséggel fest immár évtizedek óta. Első festőéveiben csak ecsettel, ám a későbbiek során már légecsettel is festett. Az „*amerikai retus*” szórópisztolyával, amely első pillanatra idegenszerűnek, kedélyborzoló technikai kintornának tűnik, gyorsan megbárátkozott. Észrevette, hogy ily módon elejét veheti az egyébként igen fárasztó hosszasan festegethető többrétegű kép „megfáradásának”, hisz ezzel a technikával a monokróm felületek lágy átfedését, finoman hintett árnyaltságát jóval egyszerűbben érheti el. Ma már az amerikai retust alaposan megfontolandó, ritka alkalmakkor használja. Ám festői módszereit mára meg sem mutatja. Talán jobb is, hogy festői bravúrait csak szent pillanataiban, alkotói magányban gyakorolja: az alkotás folyamata „nem publikus”, csak órá tartozik.

3. Zenével behintett álmok

Indulásakor Fujkin már *tudta*, hogy szürreálisnak mondott képi világát elsősorban az ihletét segítő modern zenei forrásokból fogja kitermelni. Egyedi hitvallása, amire indulásakor felesküdt, azóta sem szenvedett csorbát, sokkal inkább diadalmasan beleivódott a köztudatba: otthon, a Délvidéken, és immár Magyarországon és Kanadában is. Mai megfogalmazásban *techno-szürrealista* festőként ismerik, zenei opusának megfellebbezhetetlen karakteres vonulata miatt.

Fujkin István szellemi gyökerei mélyre nyúlnak. Magát *spirituális* embernek tartja, akinek közvetítő szerep jut a dolgok titkos dimenziója és az emberi közösségek térben kibontakozó tárgyasult valósága között. Festészetének egyik alappillére az őt megérintő hangulatforrás, a ZENE, mely az éteri élményvilágból kibontakozva képes vizualizálódni. Ennek személyére szabott mivolta, a hagyományos és a rock-zene kettős sodrony-ötvozete, mely a képi világának megvalósulását, gondosan

csomózgatott indián *kipu*-ként, meditálásai révén nyeri el. A zenei élményekből táplálkozó romantikus metafizikát a világon, nemcsak ő ismerte fel, ám e meditatív hangulatvilág délföldi, azaz délvidéki magyar, és a maga nemében egyedülálló: nem sokan észlelik magukban, vagy alkalmazzák tudatosan és következetesen az önálló életre kelt belső zenét. Talán csak a szülőföld ízére és hangulatvilágára fogékonyak: a legérzékenyebbek és a lélekben leghűségesebbek...

Kezdetben a rock és a szimfonikus rock jelentette számára alkotásainak táptalaját, nyersanyagát. Különösen a magyar rockzene hetvenes és nyolcvanas évekre jellemző rebellis hangulata segítette abban, hogy Fujkin az általa *egyfolytában hallgatott* magyarországi zenei előadók és együttesek zenéjére, dalaira illusztrációkat készítsen vagy fessen. A nyolcvanas évek elején végre fogta magát és a budapesti zenei világ eminens képviselőit személyesen is megkereste. Talán az idáig egyetlen délvidéki képzőművész sem kockáztatta meg e gesztust. Szenvedélyesen szerette a zenéjüket: ők teremtették meg akkor Fujkin számára azt a zenei közeget, amelyben jól érezte magát. Zenéjük illusztrálása „nekem is jó próbatétel, és egyfajta tisztelet azokkal szemben, akiknek a dalait szeretem” – mondta Fujkin nemrég. A dalokra tehát festményeivel „válaszolt”.

Máig Balázs Ferenc, Zorán, Török Ádám, valamint az LGT, az Edda Művek, a Kormorán, a Skorpió, a Benkó Dixieland Band, a Dallas, valamint Papp Gyula és a Prédikátor zenéit illusztrálta. Így kerülhettek egy-egy lemezalbumjuk címlapjára a festményeiben lakozó jelképek, mint például a zenevonat, a sziklaszív, és korai opuszának első valóságos totemállatai: a kormorán, a skorpió...

Fujkin ekkor, párhuzamban a zenei illusztrációkkal, az Interpress magazinban (IPM) és a Galaktikában is publikálja munkáit.

4. A képregény

Magam ugyan nem foglalok állást a mai képregény meglétét, létjogosultságát illetően, hiszen ez nem a tisztem. Középkori gyökereit, az irodalmi illusztrációból való születését nem vitathatjuk, és el kell ismernünk, hogy a képregény illusztratív volta a huszadik század egyik legfontosabb népszerű és szórakoztató vizuális műfaja volt. A

modern amerikai és európai, dinamikusan fejlődő képregényvonulat az igényesen szórakozni vágyó emberek millióit hozta lázba. A képregény mára talán már egy kifutó termék képzetét kelti, de legalább annyi létjogosultsága van megmaradásának, mint például a klasszikus zenének. És ha közönsége is van, kár lenne foglalkoznunk azzal, hogy öregedő műfajként mikor kellene eltemetni végleg... Az animációs film (rajzfilm) gyors térhódításával ugyanis a képregényt idejétmúlttá nyilvánították, és grafikai műfaji örökségként néha lenézetté vált, és jóindulattal mondván is a képzőművészet perifériájára szorult.

A vérbeli képregényrajzoló a legutóbbi évtizedekben, a képzőművészet periferikus részeiben valahogy másodrangú alkotóvá vált: kivétel, ha egy képzőművész csak imitálta a képregény műfaját (*pszeudo-képregény*, amely egy műfaj szabadon összeollózott, kollázsolt és az irodalmi tartalmától megfosztott képregényelemek *szétroncsolását* mintegy forradalmi tettként értékelte, tolmácsolta). (Lásd Szombathy vagy Slavko Matković nyolcvanas évekbeli munkáit, amelyekkel megújuló életérzést provokáltak.) A képregény layout-beállítási rajzszerű képkockáinak *animációs filmbé* való átültetése pedig a Vajdaságban ekkor még laza utópisztikus gondolat volt és szinte lehetetlenség. Az animációs műfajról akkoriban odahaza jószerevével alig lehetett hallani. A Zágrábi Animációs Iskola (Zagrebačka Škola Animiranog Filma) kivételesen jól teljesített és nemzetközileg elismertté vált, ám a Délvidék alatti Belgrádban (mondhatnánk így is, a mai Szerbiában) csak 1980 körül honosodott meg. Talán az első sikeres animáció 1980 körül, a szerb Rastko Ćirić: „Búcsúzik a cirkusz” c. rövid animációs film...

De a történetet hadd kezdjük még előbből.

Fujkin István munkásságában a legfontosabb és a legnagyobb volumenű a festészete, ám fontos éltető tevékenysége a könyvillusztrálás és a képregényrajzolás is. Ő maga is úgy fogalmaz, hogy „a vizuális művészetek terén” dolgozik. Minden, amit művészünk megalkot, számára valahol egyaránt fontos, vagy egyenrangú fontossággal bír. Talán a vizuális kifejezés különféle módozatait azért sajátította el és tartotta is meg, mert alapvetően hűséges típus, így a saját eszméit, meggyőződéseit soha nem adná fel. A más műfajokban való gondolkodás egyrészt odahaza, még

a beszűkülő körülmények között is, friss levegőhöz juttatta. A megmutatkozáshoz, a megméretetéshez és a megjelenéshez azonban ennél jóval több kellett, hiszen odahaza leelőbb éppen az elhanyagoltság rémével kellett szembesülnie. Éppen ezért a megjelenés, a *megmutatkozás* ritka lehetőségeit kellett megtalálnia.

Hogy hogyan jutott el Fujkin a képregény műfajáig, azt nem tudjuk, de vállalásait minden körülmények között kellő alaposággal, programszerűen és következetesen ütemezte be és vitte végig. Már a nyolcvanas évek második felében a volt Jugoszláviában is foglalkozott vele. A *Rock Magazine* nevű hetilapban például John Lennon, Tina Turner, és jugoszláv együttesek dalaillusztrálta. Elsősorban a műfaj mesterségbeli háttere érdekelte, ám maga a rövid, poétikus tartalmú irodalmi, valamivel később a rövid és frappáns egy-, illetve többoldalas szöveg nélküli képregény egyik szószólója lett. A zágrábi képregény iskolájának Igor Kordelj-i, Joško Marušić-i (sokszor utópisztikus témájú) változatát ültette át vajdasági közegbe. Fujkin István mellett ekkor meg kell említenünk néhai Barta József muzslyai képzőművészt, karikaturistát, képregényrajzoló sorstársát is (Petőfi Sándor: A helység kalapácsa). Barta ugyancsak jelentős erőfeszítéseket tett, hogy tájunkon meghonosítsa a rajzolt képregényt délvidéki magyar életérzés szerint. Ebből a hőskorszakból való Fujkinnak az Arany János balladisztikus verse után megrajzolt Vörös Rébék c. szurrealista képregénye, amely számos viszontagság közepette, megalkotása után majd két évtizeddel jelent meg.

A művészi igénnyel készült képregényt roszszallóan kritizálták az olcsó ponyva szintjén működő társaságok. Nagyjából Rejtő Jenő-i szintű munkának tartották, és figyelmen kívül hagyták, holott nemcsak a Korcsmáros György által rajzolt ponyvaregényt, hanem a magyar irodalom klasszikus gyöngyszemeit is kiválóan tolmácsolták a képregény segítségével. Zórád Ernő példának okáért egyik legjobb illusztrátorunk és akvarellista képzőművészünk volt (lásd például „A régi budapesti Tabán” c. könyvben is megjelentetett virtuóz akvarellisorozatát). Sok esetben a képregényt *kommersz vonulata* miatt bélyegezték meg, és perifériális jelenségként, idegen testként kivették, tehát „száműzték”.

Fujkin képregényei a kalandra vágyás szenvedélyével is jellemezhetőek. A képregény valaha a ponyva és a kalandregény erejével uralkodott mindannyiunk felett - a felcseperedő ifjúságon. Épp a vadnyugati, indiános témájú *strip*-ek voltak a múlt század utolsó negyedének talán legsikeresebb kommersz termékei. Remekbe szabott vadromantikus történetek Cooper és Karl May regényvilágából, mely történeteknek valóságalapja csekély volt ugyan, mégis képes volt megteremteni közegeinkben a préri-indiánok iránti végtelen szimpátiánkat.

5. Vízválasztó

Az 1990-es évek elején Fujkin a háborús délvidéki valóság elől menekült el sok honfitársával. A még szürke Budapestre költözött, hogy újra megtalálja zavartalan lelki nyugalmát, amely a háború előretörésével végképp elveszni látszott. Együttal magával hozta rajzciklusait, festményeit, terveit és a képregényeit is. Az újrakezdés lehetőségeit latolgatva, lassacskán újraépítette önmagát. Erről az időszakról, a helykereséseiről sokat beszélhetnénk. Fujkin szemszögéből nézve, a környezetváltás mindenképpen bizonyos műfaji és ugyanakkor minőségi ugrásra is készítette őt. A Lézer Színház látványtervezőjeként „debütált” Budapesten. Találkozása a technikai művészetekkel komoly változásokat eredményezett animációs fényrajzolóként a színház műsorainak arculatában. Kidolgozta a multi-víziós panorámavetítés új módszerét.

1993-ban tagja lett a Magyarországi Alkotóművészek Országos Egyesületének (MAOE), de szinte ugyanebben az időben a tokaji és a nyíregyházi országos képregény-találkozókra is részt vett. Képregény-alkotóként Nyíregyházán, 1994-ben Fujkin Istvánt választották meg az ország legjobb képregényrajzolójának. Mint mondtuk, Fujkin az ébredő magyarországi képregénymozgalom egyik fő szószólójává vált, Kiss Ferenc képregénygyűjtő, képregény-történetkutató, forgatókönyvíró kollégájával, akivel együtt dolgozva rajzolta meg Szekfű Sanya, a puszták réme hihetetlen kalandjait.

A honi élvonalbeli képregényalkotók névsora, természetesen jóval hosszabb...

A „Kretén” című képregény-folyóirat 1994-es megalapításánál bábáskodva, alkotóinak művészi, szórakoztató, utopisztikus és karikatúrisztikus jel-

legű vonulatait egyaránt megfigyelhetjük. A képregény rajzolóit és a műfaj segítőit természetesen nem adták fel. Kertész Sándor kiadóvezető, a Kertész Nyomda és Kiadó tulajdonosa nemcsak a kiadással, hanem Kiss Ferenchez hasonlóan képregénytörténettel is foglalkozik. E tevékenységéről árulkodnak a Comics szocialista álruhában és a Szuperhősök Magyarországon című könyvei is.

A műfaj, immár két évtizede, a rajzi animáció árnyékába vonultan, szinte lappangva éli utóéletét. Ezért most elégedjünk meg azzal a ténnyel, hogy Fujkin István részesévé és egyik szószólójává vált a magyar képregény újjáélesztésének, új utakra terelésének, és foglalkozzunk elsősorban legújabb képzőművészeti projektjeivel.

6. A magyar indiánok

Említettük, hogy a huszadik század Európája mekkora szimpátiával viseltetett a megsemmisülés peremére taszított amerikai őshonos lakosság iránt. Az indián származású értelmiségiek mellett, az amerikai bennszülöttekkel mélységesen együttérző fehér indiánregény-írók jelentek erősen ingadozó minőségű irodalmi alkotásokkal, novellákkal és regényekkel, amelyek között szép számban voltak igazán értékesnek mondható irodalmi művek is. (Egykor legfőként ifjúsági regények, ám mostanság novellák és versek is.)

Voltak tehát olyan szimpatizánsok, akik az indián életmód tényleges tanulmányozói lettek. Ilyen izgalmas indiántörténeteken nőttek fel én is, Fujkin István is és még sokan mások. Most is ki tudjuk mondani: *én egy magyar indián vagyok*. Ám voltak Magyarországon fiatal indián-követők, akik a nyári szabadságuk alatt nem a Balaton-parton süttették magukat a nappal, hanem hetekre a magyar vadonba rejtőzve, indiánokká, nemes lelkű vadakká váltak. Így léptek elő a Bakony erdőrengetegéből a magyar indiánok (Cseh Tamásék), akik harci színeik felfestésével, a szabadság vágyának ékes tolldíszzeivel, harci jelvényeik és az indiánok fegyverzetének, ruházatának, lakhelyének hajszálpontos másolataival jelezték másod-hovatartozásukat.

Magyar indiánként a közép-európai vörös elnyomatás és a kádárizmus iránti tiltakozásuk egyik lehetséges, romantikus és titkos, elvont és ezáltal megtámadhatatlan, lefülelhetetlen ellenállás for-

máját találták meg. Az elvonulás: menekülés volt a kommunizmus kesernyés valósága elől. A gulyás-kommunizmus lapos és szürke hétköznapjai elől. Az ágyékkötőkbe, mokaszinokba, tipikbe bújtatott íjas-nyilas, csatabárdos rebellis megnyilatkozásaik jelképes tiltakozásuk formájává vált. És immár nemcsak ezt a töretlen szimpátiát és szeretetet kellett elhinni a Nagy Vízen túli rézbőrű testvérek irányában, hanem a *szabadságvágyást* is...

7. És Kanada...

1997-ben Fujkin újabb kalandot vállalt fel: kívándorolt Kanadába. Véletlenek azonban nincsenek. Tehát nem csupán a vak-véletlen folytán került át. Akárcsak a *Szürke Bagoly* c. film főhősének, a vérbeli indiánná vált angol kalandor Archie Belaneynek – aki annyira rajongott az indiánokért, hogy elhatározta, indián lesz... Fujkin Istvánnak is el kellett jutnia a síksági indián törzsek közé. Talán azért, mert míg Jugoszláviában *magyarként volt indián*, Magyarországon a legtöbbször *délvidéki magyar indiánnak* nézték...

Döntésének okát nem is boncolgatjuk tovább, ám a kalandos, nagy volumenű utazásán töprengve hosszasan elidőzhetünk: legfőképpen az azóta megvalósuló új tervein, a hajszálpontos léptékekben beütemezett alkotói programjain és új alkotásain. A teljesen ismeretlen új világban véletlen, ám felettébb szerencsés ismeretségekre, későbbi barátságokra lelt, és így tudott fokozatosan felülkerekedni az otthontalanság érzetén. A kanadai magyarsággal fokozatosan ismerkedett meg. Előbb Rófusz Ferencsel hozta össze a sors, és hamarosan már az Oscar-díjas rajzfilmrendezőnk, *Super Fly Films* nevű animációs stúdiójánál dolgozott karaktertervezőként. Megismerkedett többek között Simándi Ágnes költőnővel, akinek később a verseit is illusztrálta. Eközben a torontói Magyar Élet nevű hetilap karikatúrarovatába is rajzolni kezdett, majd a magyar nyelvű Pythagoras Füzetek című irodalmi magazin művészeti vezetőjeként dolgozott. És legvégül, magyar indiánsága újabb térhódításaként, az indián valóság és a hagyományos indián zene búvőkörébe is bekerült, ami újabb terveket szült...

A rockzenével való szoros rokonságérzetét Kanadában a félvér indián rockzenész, Robbie Robertson frenetikus szerzeményei erősítették meg

benne olyannyira, hogy a kortárs indián zene világát hatalmas volumenű festménysorozatba öntötte. Így készült el a „Kék Bagoly” festménysorozata, amely hidat, avagy járható utat képez az indián világ, a kortárs indián zene és a „modern fehér világ” között. Fujkin festménysorozata immár több mint egy évtizede készül. Az elkészültére szánt nagy idő azonban, a szándék komolyságánál többet jelez: a teljes azonosulás vonzalmával, kellő tisztelettel és körültekintő, alapos tanulmányozással közelítette meg a hagyományos indián kultúra témakörét. Robbie Robertson zenei kompozícióinak hagyományos spirituális lelkületének segítő elemeivel, a révülésig ható indián táncok, gyógyítási szertartások, az indián szimbólumok, kultikus tárgyak „leképezésével”, mára maga is részesévé vált az indiánságnak...

Kanadai munkásságát elsősorban a „Fujkin's Music Vision” programtervezete jelenti, amely munkásságának fő irányvonalait emeli ki, és tartja *hadirendben* folyamatosan... Másik nagy projektje: a Kanadai Metronom Zenei Múzeum Kreatív Csoportjának oszlopos tagjaként ő tervezte meg a leendő zenei múzeum külső és belső arculat-tervének képző- és iparművészeti elemeit. Kezdeve a leendő modern kultikus helyszínre tervezett hatalmas méretű zenei totemoszloppal, melynek makettjét két ízben is elkészítette. E totemoszlop a múzeum központi részében áll majd: három emeletnyi magasságú, és fölötte két emeletnyi magasságban függő szobrot tervezett. Számos zenei ihletésű szoboralkotása áll majd a múzeumban, amelyek alapvetően meghatározzák az épület-együttes arculatát. Az épület bejáratnál a két méter magasra tervezett „Árgus” zenei szobor fehérmárvány és bronz ötvözete. Kivételesen kapcsolódik a régi és az új zenei képciklusához is: a zene lovagjaként ismert hangszerelemekkel ötvözött emberszerű ülő vitézi figura őrzi a zene szent lelkületét... A *Metronom Kanada* a világon egyedülálló létesítmény lesz, melyben otthont kap egy Nemzeti Zeneoktatási Központ és Múzeum is.

8. Hazavágyás és előadásorozatok

Fujkin István indián neve: *Kék Bagoly*...

Mára képzőművészként tanulmányrajzok és festmények egész sorozatát szentelte az indiánoknak, előadásai során pedig nem csupán egy

autentikus kultúra sokszínűségét mutatta be, hanem saját munkáin keresztül kifejezte rokon együttérzését és vonzódását az indiánokhoz. 2008-ban és 2009-ben Kanadából hazalátogatása során, elérkezettnek látta a pillanatot, hogy az észak-amerikai indiánok (préri-indiánok) kultúrájával és szokásaival megismertesse a magyar közönséget. Mivel évekig a közelükben élt, elvegyült közöttük, rendezvényeikre járt, megfigyelte és tanulmányozta kultúrájukat, nagyon sokat tud róluk. Célja azonban mégis az, hogy archaikus, romokban álló kultúrájuk elemeit rekonstruálva elsősorban zeneileg is felhangolt művein keresztül tolmácsolja a világ felé. És még valami: Fujkin észlelte, hogy az indiánok sorsa hasonlít a kisebbségi sorban élő magyarokéhoz: legyőzött kisebbségként, a szétcincált közösségű, *megűrt népek módján élnek*. A kisebbségiek hányatott sorsában, hátrányos helyzetében. A természeti népek archaikus kultúráját keresők kétségbe-

esetten kapaszkodnak múltjukba: az indiánok életformája és életfilozófiája a miénktől sokban eltér ugyan, ám az elmúlt évszázadban tragikus és traumatikus élményekben részesültek... Így életérzésükben a mai indiánok nagyon is közel állnak hozzánk.

Fujkin eddig megtartott előadásaival, Magyarországon és a Délvidéken is, számos, a romantikus hőskort idéző, és a fehér emberek köreiben sokadszorra csökönnyösen visszatérő tévhitet oszlatott el az indiánokról szóló előadásokkal. A még élő indián kolóniák mai valós helyzetét és szerepét egyaránt láttatni akarja. Robbie Robertson hagyományos indián alapokból táplálkozó rockzenéjével és saját festménysorozatának élményvilágával, ikonszerű képeinek levetítésével ajándékozza meg a közönséget. Így elsősorban önmagát mutatja meg: művészetében, festményeinek értelmezésével hűen tolmácsolja az indián kultúrát. Saját művészi gondolatvilágával.

Péter László

Indián

(Fujkin Istvánnak / Kék Bagolynak)

*Jó napot, indián! Jó nap ez már a halálra?
Úszik a szél a levegőben. (Gondolj a múltra, s a
mára.)*

*Egyszer azt mondtad, hogy a halálra mindig is jó
kilátásaink voltak.*

*És a kilátás: puszta kiáltás a csendbe. (A jelen é,
vagy a múlt é?)*

*Lehetek bárha: látó, orvosságos ember, varázsló,
vagy patikus!*

(Itt már csak a meghalás technikája a problematikus)

Könnyen lehetnék mégis, már a múlté...

Súlya-tollú festőtötem, kékmadár –

Álom-látó, indiánnak elszegődve már!

*Mára megint, újra állunk, mint a cövek - ott, meg
itt is -*

*A Nagy Víz partján. S képzeletben a kiskuvikkal
Elrévedvén a Nagy Medvén... Egyre, sűrűn, na-
gyon gyakran...*

*Állunk - pengén! Kifeszített szárnyainkkal, az ab-
lakban.*

Mi a jövő? Ennyi tán.

Hogy jelöljük meg az utunk, ha még tovább futunk.